ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ

Τὸ πληθυσμιακὸ πρόβλημα τῆς γῆς

ΣΥΝΕΧΗΣ Η ΜΕΙΩΣΗ

ΟΥΑΣΙΓΚΤΩΝ, —Διὰ πρώτη φορὰ ὁ ρυθμὸς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς ἔχει ἀνακοπῆ. Ἀπὸ τοῦ 1970 ὁ πληθυσμὸς τῆς γῆς αὐξάνεται κατὰ 1,9 τοῖς ἑκατὸν ἐτησίως, ἐνῶ κατὰ τὴν προηγούμενην 15ετίαν ηὐξάνετο κατὰ 2 τοῖς ἑκατὸν ἐτησίως. Τοῦτο διαπιστώνει τὸ Γραφεῖο Στατιστικῆς τῶν Η.Π.Α., εἰς μελέτην του χρηματοδοτηθεῖσαν ὑπὸ τῆς Ὑπηρεσίας Διεθνοῦς Ἀναπτύξεως.

«Δὲν ἀναμέναμε πτώση τοῦ ρυθμοῦ τῆς αὐξήσεως πρὸ τῆς δεκαετίας τοῦ 1980, ἀλλὰ συνέβη κατὰ μίαν δεκαετίαν ἐνωρίτερον, τοῦτο δὲ εἶναι λίαν σημαντικόν», λέγει ὁ Σάμουελ Μπάουμ, διευθυντὴς τοῦ τμήματος Διεθνοῦς Δημογραφικῆς Στατιστικῆς τοῦ Γραφείου. »Ἡ διαφορὰ τοῦ ἑνὸς δεκάτου τοῖς ἑκατὸν δὲν εἶναι τόσο σημαντικὸ Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μᾶς ἀνησυχεῖ εἶναι ἡ ἀλλαγὴ τῶν τάσεων, τὰς ὁποίας εἰκονίζει.

«Τὸ ἐνθαρρυντικὸν εἶναι», συνεχίζει ὁ Μπράουμ, «ὅτι ἡ ἀλλαγὴ αὐτὴ τῶν τάσεων ἔχει σημειωθεῖ εἰς ὅλας τὰς περιφερείας τοῦ κόσμου πλὴν τῆς Ἀφρικῆς, παρ' ὅλον ὅτι καὶ ἐκεῖ, πολλαὶ χῶραι, ὡς ἡ Τυνησία, ἡ Νότιος Ἀφρική, ἡ Δημοκρατία τοῦ Μαρόκου καὶ ἡ Ρεουνιόν, σημειώνουν στατιστικὰς κάμψεις τοῦ πληθυσμοῦ των.

Ὁ πληθυσμὸς τῆς γῆς ηὐξήθη ἀπὸ 3,5 δισ. τῷ 1967, εἰς 4,3 δισ. περίπου τῷ 1977, μὲ ρυθμὸν δὲ αὐτὸν ὁ κόσμος ἀποκτᾶ ἡμερησίως 200.000 νέους κατοίκους.

Ὁ Μπράουμ λέγει, ὅτι ἡ μείωσις αὐτὴ τοῦ ρυθμοῦ αὐξήσεως ὀφείλεται εἰς δύο τάσεις· εἰς τὴν κάμψιν τῆς γεννητικότητος καὶ εἰς τὴν παράλληλον κάμψιν τῆς θνησιμότητος.

Ἡ στατιστικὴ ἔκθεσις δὲν καμνει προβλέψεις περὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἡ Παγκόσμιος Τράπεζα προβλέπει ὅτι τῷ 2000 θὰ ἔχει ἀνέλθει εἰς τὰ 6 δισεκατομμύρια, ἐνῶ τὰ Ἡνωμένα Ἔθνη προβλέπουν ὅτι θὰ εἶναι 6,3 δισ.

Ο ΕΛΕΓΧΟΣ ΓΕΝΝΗΣΕΩΝ

Μιὰ μελέτη δημοσιευθεῖσα τὸ παρελθόντα μῆνα ὑπὸ τῶν δημοσιογράφων Ἄμυ Ὄνγκ Τσιοῦ καὶ Ντόναλδ Μπόνγκ προβλέπει ὅτι τῷ 2000 ὁ πληθυσμὸς τῆς γῆς θὰ εἶναι 5,8 δισ, λέγει δέ, ὅτι ἡ κρίσις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποτραπῇ διὰ προγραμμάτων εἰς ὡρισμένας ἐκ τῶν πολυανθρωποτέρων χωρῶν τοῦ κόσμου.

«Πρὸ δέκα μόλις ἐτῶν οἱ ἀπαισιόδοξοι ἐπροφήτευσαν, ὅτι τῶν 2000 θὰ ἐπέλθῃ εἰς τὸν κόσμον, λόγω τῆς μεγάλης αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς. πεῖνα, χάος, πιθανῶς δὲ καὶ εἰς παγκόσμιος πόλεμος», γράφει ἡ μελέτη.

Ἡ ἔκθεσις σημειώνει ὅτι ἡ κάμψις τῆς πληθυσμιακῆς αὐξήσεως παρατηρεῖται καὶ εἰς τὰς ἀναπτυσσομένας καὶ εἰς τὰς ἀνεπτυγμένας χώρας. Ὡς παράδειγμα ἀναφέρει τὴν Κευλάνην, ὅπου τῷ 1966 ὁ ρυθμὸς τῆς αὐξήσεως ἦτο 1,3 τοῖς ἑκατόν, τῷ δὲ 1976 ἦτο 1,5 τοῖς ἑκατόν. Αἱ Φιλιππῖναι, ἡ Ταϊλάνδη καὶ ἡ Νότιος Κορέα ἐσημείωσαν κάμψιν 0,7 τοῖς ἑκατὸν, ἡ Κολομβία ἐσημείωσε κάμψιν 0,6 τοῖς ἑκατόν, ἡ Νότιος Ἀφρικὴ 0,4 τοῖς ἑκατὸν ἡ δὲ Τουρκία καὶ ἡ Κίνα 0,3 τοῖς ἑκατόν.

Ἡ Ἀσία μὲ 2,5 δισεκ. κατοίκους εἶχε τὰ δύο τρίτα τῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ ὅλου τοῦ κόσμου. Αἱ Η.Π.Α. εἶχον ρυθμὸν αὐξήσεως 0,8 τοῖς ἑκατὸν κατὰ τὸ ἔτος 1976-77, ἐναντι 1,1 τοῖς ἑκατόν τοῦ 1966-67, εἶχε δὲ τὰ 5 τοῖς ἑκατόν τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ κόσμου, ἐνῶ ἡ Βόρειος Ἀμερικὴ ἡ Εὐρώπη καὶ ἡ Σοβιετικὴ Ἕνωσις εἶχον ὅλαι ὁμοῦ τὰ 23 τοῖς ἑκατόν τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ παγκόσμιου.

Θ.Σ

ΦΩΤΟΤΣΙΓΚΟΓΡΑΦΕΙΟ

κλισσε παντος τυπου σε τιμη γνωριμιας

ΠΑΤΡΑΙ
τηλ. 223.296
αγ. ανδρεου 55
(εντος στοας)

Θ. ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ραδιοτσότοπα ἐντοπίζουν τὴν προέλευση νομισμάτων

ΑΜΒΟΥΡΓΟ (DPA). Τὸ μῖγμα τοῦ ἀργύρου ποὺ περιλαμβάνουν πολλὰ ἀρχαῖα ἑλληνικὰ νομίσματα, μπορεῖ ν' ἀποκαλύψει τὴν προέλευση τοῦ μεταλλεύματος, τὴ θέση τῶν ὀρυχείων καθὼς καὶ τὰ δρομολόγια ποὺ ἀκολουθοῦσαν οἱ τότε ἔμποροι γιὰ νὰ ἔρθουν σὲ ἐπαφὴ μὲ ξένες χώρες. Αὐτὸ βεβαιώνουν τουλάχιστον οἱ ἐπιστήμονες τοῦ Ἰνστιτούτου Μὰξ Πλάνκ γιὰ Πυρηνικὴ Φυσική, στὴ Χαϊδελβέργη, οἱ ὁποῖοι σὲ συνεργασία μὲ τοὺς Βρετανοὺς συναδέλφους τους τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὀξφόρδης, διερεύνησαν 120 φθαρμένα νομίσματα καὶ θραύσματα νομισμάτων ἀπὸ τὸν ἐπονομαζόμενο «Θησαυρὸ τοῦ Ἀσουάν», Συγκεκριμένα, τὸ 1969, Αἰγύπτιοι ἐργάτες ἀνακάλυψαν τυχαῖα στὸ Ἀσουάν, 350 χιλιόμετρα νοτίως τοῦ Καΐρου, ἕνα θησαυρὸ ἀρχαίων νομισμάτων, ποὺ εἶχε θαφτεῖ τὸ 475 π.Χ. Ὁ θησαυρὸς περιελάμβανε 900 νομίσματα, προερχόμενα κυρίως ἀπὸ τὴν Ἀθήνα ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴ γειτονική της, νησιωτικὴ πόλη τῆς Αἴγινας.

Οἱ Γερμανοὶ καὶ οἱ Ἄγγλοι, ἐρευνητὲς «βομβάρδισαν» τὰ παρακάτω νομισματα μὲ τὰ νετρόνια τῶν πυρηνικῶν ἀντιδραστήρων τους καὶ τὰ κατέστησαν ἔτσι ραδιενεργά. Ἡ μορφή, ἡ ἰσχὺς καὶ ἡ διάρκεια αὐτῆς τῆς ραδιενεργείας, ἐπιτρέπουν συμπεράσματα ἀναφορικὰ μὲ τὴν καθαρότητα τοῦ ἀργύρου, ποὺ εἶχε χρησιμοποιηθεῖ γιὰ τὴν κατασκευὴ τῶν νομισμάτων καθὼς καὶ γιὰ τὸ ὀρυχεῖο προελεύσεως τοῦ μετάλλου. Στὴν ἀποκάλυψη ὅλων αὐτῶν τῶν λεπτομερειῶν συμβάλλει, εἰδικότερα, ἡ διερεύνηση τῆς συχνότητας μὲ τὴν ὁποία αἱ ἐμφανίζονται στὸ κράμμα τῶν μετάλλων, διάφορα ἰσότοπα τοῦ μολύβδου.

Ἀποτέλεσμα: Μὲ βάση τὰ παραπάνω εὑρήματα, ὡρισμένα διερευνητικὰ ταξείδια στὴν Ἑλλάδα, τὸ πανάρχαιο λεξικὸ τοῦ Σουΐδα ἀπὸ τὴ Βυζαντινὴ ἐποχή, καὶ τὶς ταξειδιωτικὲς περιηγήσεις τοῦ Ἡρόδοτου, ἐντοπίστηκαν σὰν πηγὴ προελεύσεως τῶν μετάλλων, τὰ ὀρυχεῖα τοῦ Λαυρίου καὶ τὸ νησὶ τῆς Σίφνου. Ἐνῶ ὅμως τὴν ὕπαρξη ἀργύρου πιστοποιοῦν ὄχι μόνο τὸ Λαύριο ἀλλὰ καὶ τὰ φανερὰ ὑπολείμματα σχετικῶν ὀρυχείων στὴ Σίφνο, στὸ τελευταῖο αὐτὸ νησὶ δὲ βρέθηκε οὔτε ἴχνος χρυσοῦ, παρ' ὅλα ὅσα ἀντίθετα βεβαιώνει ὁ ἱστορικὸς Ἡρόδοτος.

Καὶ ἡμὲν Ἀθηναϊκὴ πολιτεία ἀντλοῦσε τὸ ἀσῆμι γιὰ τὰ νομίσματά της ἀπὸ τὰ ὀρυχεῖα τοῦ Λαυρίου, ἀλλὰ εἶναι περίεργο, πῶς ἡ Αἴγινα, μιὰ πόλη ἐχθρικὴ πρὸς τὴν Ἀθήνα, εὕρισκε τὸν τρόπο νὰ ἀποκτᾶ τὸ ἀσῆμι, μὲ τὸ ὁποῖο ἦταν κατασκευασμένα τὰ 20% τῶν νομισμάτων της, ἀπὸ τὴν ἴδια πηγή. Μερικοὶ πιστεύουν, ὅτι τὸ προμηθεύοταν ὄχι μὲ ἐπίσημες ἀνταλλαγὲς ἀλλὰ στὴ μαύρη ἀγορά.

Οἱ ἐπιστήμονες, παραμένουν ἔκπληκτοι ἀπὸ τὴ μεγάλη περιεκτικότητα τῶν ἀρχαίων νομισμάτων σὲ ἀσῆμι, ποὺ κυμαίνεται με ταξὺ 95% καὶ 99%. Σημειωτέον ὅτι τὰ σημερινὰ ἀσημικὰ ποὺ φέρουν τὴ σφραγίδα τῆς γνησιότητας, περιέχουν ἀσῆμι μόνο κατὰ 80%.

ΙΩ. ΓΙΑΛΕΛΗΣ
ΕΙΔΙΚΟΣ ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ
ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ 68
ΤΗΛΕΦ 276-892

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ

Ἡ φτώχεια ἀσυμβίβαστη μὲ τὴν χρήση τῆς ἐλευθερίας

Ὁ φιλελευθερισμὸς στὴν πολιτικὴ καὶ στὴν οἰκονομία

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΓΚΑΛΜΠΡΑΙΘ

Ὁ καθηγητὴς Τζὼν Κέννεθ Γκάλμπραιθ, εἶναι χωρὶς ἀμφιβολία, ὁ πιὸ γνωστὸς στὴν Εὐρώπη Ἀμερικανὸς οἰκονομολόγος. Ὁ καλοκάγαθος αὐτὸς γίγαντας, ποὺ φέτος ἔκλεισε τὰ ἑβδομήντα του χρόνια, μοιράζει τὸ χρόνο του ἀνάμεσα στὶς αἴθουσες διδασκαλίας τοῦ πανεπιστημίου Χάρβαρντ, στὶς χιονισμένες πλαγιὲς τοῦ Γκστάατ καὶ στὰ ὑπουργικὰ γραφεῖα τῆς Οὐάσιγκτον. Ἦταν φίλος καὶ σύμβουλος τοῦ Προέδρου Κέννεντυ καὶ διετέλεσε γιὰ δύο χρόνια πρεσβευτὴς τῶν ΗΠΑ στὸ Νέο Δελχί. Τὴν ἀποστολὴ του αὐτὴν τὴν ἀφηγήθηκε στὸ «Ἡμερολόγιο ἑνὸς Πρεσβευτή».

Τὰ πολὺ σοβαρὰ βιβλία του, ἀπὸ τὸ «Βιομηχανικὸ Κράτος» μέχρι τὸ «Ἡ Οἰκονομικὴ Ἐπιστήμη καὶ τὸ Γενικὸ Συμφέρον» οἱ συχνὲς γνωματεύσεις του καὶ οἱ διαλέξεις του γιὰ τὴν ἐξέλιξη τῆς ἀμερικανικῆς καὶ παγκόσμιας οἰκονομίας, οἱ τοποθετήσεις του ὑπὲρ τοῦ φιλελευθερισμοῦ καὶ κάποιου «σοσιαλισμοῦ» δὲν τὸν ἐμποδίζουν νὰ καλλιεργεῖ καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ φαρσὲρ, ποὺ ἡ πιὸ περίφημη ἐκδήλωσή του πῆρε τὴ μορφὴ ἑνὸς δοκίμιου μὲ τίτλο: «Δοκίμιο γιὰ τὴν ὠφελιμότητα τῶν Πολλῶν».

Ἀναδημοσιεύουμε ἐδῶ, ἀπὸ τὴ «Μόντ» μιὰ συνέντευξη τοῦ Γκάλμπραιθ μὲ τὸν Ζὰν—Μαρὶ Μπενουά, καθηγητὴ τῆς Φιλοσοφίας

ΕΡ.: Δὲν εἶστε μόνον οἰκονομολόγος ἀλλὰ καὶ ἕνας στοχαστὴς ποὺ τὸν ἐνδιαφέρουν ὅλες οἱ πλευρὲς τοῦ σημερινοῦ πολιτισμοῦ. Ἔτσι θὰ ἤθελα νὰ ζητήσω τὴ γνώμη σας γιὰ τὸ μέλλον τοῦ φιλελευθερισμοῦ. Πρῶτ' ἀπ' ὅλα στὶς ἀναπτυγμένες χῶρες, ἀλλὰ ἐπίσης καὶ σὰν πρότυπο ἰκανὸ νὰ ἐπεκταθεῖ καὶ στὸν ὑπόλοιπο κόσμο. Ποιὸς εἶναι ὁ δικός σας ὁρισμὸς γιὰ τὸν φιλελευθερισμὸ καὶ τὶς πιθανότητες ποὺ δίνετε;

ΑΠ.: Μιὰ ἀπὸ τὶς σημερινὲς δυσκολίες εἶναι ὅτι ὁ φιλελευθερισμὸς δὲν ἔχει τὸν ἴδιο ὁρισμὸ στὶς ΗΠΑ καὶ τὴν Εὐρώπη. Αὐτὴ τὴν δυσκολία μποροῦμε νὰ τὴν ξεπεράσουμε ἂν χρησιμοποιήσουμε περιγραφικοὺς καὶ πιὸ λεπτομερεῖς ὅρους. Στὴν Εὐρώπη, θὰ αὐτοχαρακτηριζόμουν σὰν σοσιαλδημοκράτης καὶ σὰν σοσιαλιστής, δηλαδὴ μὲ ὅρους ποὺ ἀντηχοῦν πολὺ διαφορετικὰ στὶς ΗΠΑ.

Ἔχω τὴν γνώμη ὅτι οἱ ἀντίπαλοι τῆς μικτῆς οἰκονομίας καὶ τῆς «οἰκονομίας τῆς διοίκησης τῶν ἐπιχειρήσεων» δὲν παρουσιάζουν μεγάλες διαφορὲς στὶς οἰκονομικὲς ἰδέες τους ἀπὸ τοὺς Γάλλους σοσιαλδημοκράτες ἢ ἀπὸ τοὺς Βρεταννοὺς Ἐργατικούς. Οἱ διαφορὲς βρίσκονται περισσότερο στὶς ἐθνικὲς παραδόσεις καὶ στὶς συγκυριακὲς λεπτομέρειες.

Πιστεύω ὅτι ὁ φιλελευθερισμὸς εἶναι τὸ μέλλον μας, γιατὶ εἶναι τὸ πιὸ ἀνθρώπινο σύστημα. Καὶ ἀντιπροσωπεύει τὴν καλύτερη μορφὴ συμβιβασμοῦ ἀνάμεσα στὴν ἀτομικὴ ἐλευθερία καὶ τὴν ἀναγκαιότητα γιὰ βελτίωση τοῦ τρόπου ἀνακατανομῆς τῶν εἰσοδημάτων. Σὲ μιὰ ἐποχὴ ὅπου οἱ ἄνθρωποι δέχονται ὁλόενα καὶ λιγότερο νὰ τοὺς στεροῦν τὴ συμμετοχὴ καὶ τὴν πρωτοβουλία στὸ χῶρο τῶν δημοσίων ὑποθέσεων, φθάνω στὸ σημεῖο νὰ ὑποστηρίξω ὅτι ἡ ἐξέλιξη αὐτῆς τῆς κοινωνικῆς μορφῆς εἶναι ἀναπόφευκτη.

ΕΡ.: Ὡστόσο, κάνετε μιὰ διάκριση ἀνάμεσα στὸν οἰκονομικὸ φιλελευθερισμὸ καὶ τὸν πολιτικὸ φιλελευθερισμό. Τὸν πρῶτο τὸν ὁλέπετε νὰ ὁδηγεῖ, σὲ ὡρισμένες περιπτώσεις, σὲ συγκεντρωτικὲς μορφὲς καὶ σὲ ἐνδεχόμενα αὐταρχικὰ καθεστῶτα ποὺ ἡ φύση τους ἔρχεται σὲ ἀντίθεση μὲ τὶς ἀπαιτήσεις τοῦ πολιτικοῦ φιλελευθερισμοῦ. Ἐπιμένετε σ' αὐτὴ τὴ διάκριση;

ΑΠ.: Ἡ ἐλεύθερη ἐπιχείρηση καὶ μιὰ τυφλὴ ἐμπιστοσύνη, στοὺς νόμους τῆς ἀγορᾶς μποροῦν, πραγματικὰ νὰ ὁδηγήσουν στὴν ἀνάπτυξη πολυεθνικῶν ἑταιριῶν, ἱκανῶν νὰ παρακωλύσουν καὶ νὰ περιορίσουν τὴν ἐλευθερία τῶν πολιτῶν.

ΕΡ.: Σ' αὐτὴ τὴν περίπτωση οἱ δύο ἐχθροὶ τοῦ πολιτικοῦ φιλελευθερισμοῦ θὰ εἶναι, ἀπὸ τὴ μιὰ πλευρὰ ὁ αὐταρχικὸς προγραμματισμὸς καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη ὁ ἄγριος καπιταλισμός, ἄμεση συνέπεια τοῦ οἰκονομικοῦ φιλελευθερισμοῦ. Ἔτσι, οἱ δύο ὄψεις τοῦ φιλελεύθερου δόγματος τοῦ Λὸκ θὰ στραφοῦν ἡ μιὰ ἐνάντια στὴν ἄλλη.

ΑΠ.: Εἶναι ἕνα πολὺ ἐνδιαφέρον θέμα ποὺ ἀπαιτεῖ μιὰ πολὺ σχολαστικὴ ἀνάλυση. Ἀπὸ τὴν πλευρά μου δὲν νομίζω ὅτι ὑπάρχει βασικὴ ἀντίθεση ἀνάμεσα στὴν οἰκονομικὴ ἐξουσία καὶ τὴν πολιτικὴ ἐλευθερία. Σᾶς δηλώνω ὅτι ἂν θὰ ἔπρεπε νὰ διαλέξουμε ἀνάμεσα στὴν ὑπακοὴ στὶς δημόσιες ἐξουσίες καὶ στὴν ἰδιωτικὴ ἐξουσίας μιᾶς ἑταιρίας, τὸ δίλημμα αὐτό, θὰ μοῦ προκαλοῦσε λύπη. Ὡστόσο, δὲν νομίζω ὅτι θὰ πρέπει νὰ λυπούμαστε γιὰ τὴν αἰσιοδοξία ἑνὸς Πάνγκλος, ὅταν πιὰ δέν πιστεύουμε στὴν ἀντίθεση ἀνάμεσα στοὺς δυὸ φιλελευθερισμούς.

Συμβαίνει νὰ μὴν ἀντιλαμβανόμαστε αὐτὸ ποὺ ἔχουμε μπροστά μας. Κάτι ποὺ δὲν ξέρουμε νὰ βλέπουμε, ἂν καὶ τὸ ἔχουμε μπροστά μας, εἶναι ὅτι ἡ κοινοβουλευτικὴ δημοκρατία λειτουργεῖ σωστὰ καὶ κατορθώνει νὰ διατηρεῖ σημαντικοὺς τομεῖς τῆς ἐλευθερίας τοῦ λόγου καὶ τοῦ δικαίου, στὰ πλαίσια τῶν ὁποίων παρατηροῦμε τὴν ἐκδήλωση ἐκκεντρικῶν συμπεριφορῶν, τουλάχιστον στὶς πλούσιες χῶρες. Παρ' ὅλα αὐτά, τὸ κοινοβουλευτικὸ αὐτὸ καθεστὼς σκοντάφτει σὲ πολὺ σοβαρὰ ἐμπόδια στὸν Τρίτο Κόσμο καὶ στὰ φτωχὰ ἔθνη.

Θὰ προχωρήσω ἀκόμη μακρύτερα: τὸ βασικὸ στοιχεῖο ποὺ χαρακτηρίζει τὶς μοντέρνες καὶ ἀναπτυγμένες χῶρες, δηλαδὴ ἡ ἐθνικὴ — ἢ πολυεθνικὴ — «μεγάλη ἑταιρία» στηρίζει τὴν ὕπαρξή της στὴν κοινοβουλευτικὴ δημοκρατία καὶ ἀπὸ τὴν φύση της εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ εὐνοεῖ τὴν ἀνάπτυξη τῆς κοινοβουλευτικῆς δημοκρατίας. Ὅσο αὐτὲς οἱ ἑταιρίες προοδεύουν, δημιουργοῦν τὶς εὐνοϊκὲς προϋποθέσεις γιὰ τὴν ἐξέλιξη μιᾶς τεχνικῆς μηχανῆς τρομερῶν διαστάσεων: μηχανικούς, ἐπιστημονικοὺς ἐρευνητές, εἰδικοὺς τῆς ἀγορᾶς καὶ τῶν δημόσιων σχέσεων, εἰδικοὺς στὴ διοίκηση τῶν ἑταιριῶν νομομαθεῖς καὶ δικηγόρους, ὁ ρόλος τῶν ὁποίων συνίσταται στὸ νὰ ἐξασφαλίζουν τὴ λειτουργία αὐτῆς τῆς ἑταιρίας, καὶ συνήθως ὅλοι αὐτοὶ προέρχονται ἀπὸ λαϊκὰ στρώματα καὶ ἀφαιροῦν τεράστια κομμάτια ἐξουσίας ἀπὸ τοὺς παραδοσιακοὺς καπιταλιστές. Οἱ ἑταιρίες αὐτὲς δημιουργοῦν ἀναγκαστικὰ καὶ ἕνα σημαντικὸ ἐκπαιδευτικὸ σύστημα: πανεπιστήμια, τεχνικὲς σχολές, ἰνστιτούτα διαχειριστῶν, πράγμα ποὺ δίνει τὴν εὐκαιρία στοὺς διανοούμενους νὰ ἀσκοῦν ἕνα μέρος τῆς ἐξουσίας.

Τέλος, οἱ ἑταιρίες αὐτὲς προκαλοῦν τὴ γέννηση ἑνὸς μεγάλου ἀριθμοῦ παραγωγικῶν μονάδων, πράγμα ποὺ ἀποδείχνει ὅτι κάθε ἄλλο παρὰ ἐπιθυμοῦν τὴ συντριβὴ τῆς μικροαστικῆς τάξης, ἐκτὸς καὶ ἂν πρόκειται γιὰ ἀνταγωνιστές.

«Τὰ φαινόμενα αὐτὰ ὁδηγοῦν σὲ μιὰ δομὴ διασπορᾶς τῆς ἐξουσίας, ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ συνδεθεῖ παρὰ μόνο μέσα στὰ πλαίσια μιᾶς κοινοβουλευτικῆς διαδικασίας. Πρὶν ἀπὸ μερικὰ χρόνια εἶχα ἤδη ὑποστηρίξει τὴν ἄποψη σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία ἡ ἐκβιομηχάνιση τῆς Ἰσπανίας θὰ ὁδηγοῦσε σὲ μιὰ πολὺ πιὸ εἰρηνικὴ μετάβαση στὴν κοινοβουλευτικὴ δημοκρατία ἀπ' ὅσο φανταζόντουσαν οἱ ἄνθρωποι. Ὀφείλω νὰ πῶ ὅτι ἐκείνη ἡ ἀνάλυση ἦταν ἀπόλυτα συναφὴς μὲ τὴν ἄποψη ποὺ ἐξέθεσα πιὸ πάνω καί, παρ' ὅλα αὐτά, τὴν ἐποχὴ ποὺ τὴν ὑποστήριξα δὲν ἤμουν ἀρκετὰ αἰσιόδοξος καὶ δὲν τὴν πίστευα ἀπόλυτα. Ἐξάλλου, ἡ μεγάλη ἑταιρία — καὶ αὐτὸ εἶναι ἴσως μιὰ ἀπὸ τὶς καλύτερες δημοκρατικὲς ἐγγυήσεις — ἀντιπροσωπεύει μιὰ πολὺ μεγάλη συγκέντρωση ἐξουσίας, ποὺ ἔρχεται σὲ σύγκρουση μὲ τὴ διάδοση καὶ ἐπέκταση τῆς ἀτομικῆς ἐξουσίας. Αὐτὴ ἡ συγκέντρωση οἰκονομικῆς ἐξουσίας, ὅμως, προκαλεῖ τὴν ὑποψία τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου. Σὲ τέτοιο βαθμὸ πού, στὴ σημερινὴ πολιτικὴ ὠφελεῖσαι περισσότερο ὅταν ἐπιμερίνεις τὴ μεγάλη ἑταιρία παρὰ ὅταν εἶσαι στὴν ὑπηρεσία της. Σὰν οἰκονομολόγος εἶναι φυσικὸ νὰ νοιώθω μεγάλη δυσπιστία στὶς οἰκονομικὲς θεωρίες, ποὺ προέρχονται ἀπὸ αὐτὲς τὶς μεγάλες ἑταιρίες».

ΕΡ.: Ἡ ἀντίληψή σας μοῦ φαίνεται πολὺ παράδοξη καὶ πολὺ αἰσιόδοξη. Ἐσεῖς ὡστόσο δὲν εἶστε κεῖνος ποὺ ὑποτιμᾶτε τοὺς κινδύνους ποὺ ἀπορρέουν ἀπὸ τὴ δημιουργία ἑνὸς παρασιτικοῦ μηχανισμοῦ ποὺ μὲ μιὰ λέξη τὸν ὀνομάζουμε τεχνοδομή. Στὶς λατινικὲς εὐρωπαϊκὲς χῶρες, ὑποφέρουμε ἤδη, πολὺ ἀπὸ τὴν παρουσία αὐτῆς τῆς τεχνοδομῆς μέσα στὴ διοικητικὴ μας ζωή. Χωρὶς νὰ ἐπαναλαμβάνουμε τὸ καθιερωμένο κλισὲ ποὺ συνίσταται στὴν καταγγελία τοῦ «στρατιωτικοβιομηχανικοῦ πλέγματος», πρέπει ἢ ὄχι νὰ ἀνησυχοῦμε γιὰ τὴν ἀπουσία μηχανισμῶν ἱκανῶν νὰ ἐλέγχουν ἢ νὰ φρενάρουν αὐτὴ τὴν ξέφρενη ἀνάπτυξη;

ΑΠ. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι πρέπει νὰ διορθώσω τὴν γενικὴ ἄποψή μου μὲ τὴν ὑπογράμμιση τῶν ἐξαιρέσεων. Ὡρισμένα συγκροτήματα παραγωγῆς ὅπλων ἀντιπροσωπεύουν στὶς ΗΠΑ ἕναν κίνδυνο ποὺ εἶναι ἀρκετὸς γιὰ νὰ ἀπαγορεύσουν σ' αὐτὰ τὰ συγκροτήματα νὰ ἀσκοῦν ἐλεύθερη ἐπιρροή, ἔμμεσες πιέσεις πάνω στὴν κοινὴ γνώμη ἢ στὴν ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τοῦ κράτους καὶ νὰ ἀνακατεύονται στὴ δημόσια ζωή. Πρέπει, ὅμως, νὰ παρατηρήσουμε ὅτι δὲν θὰ λυσσοῦμε τὸ πρόβλημα ματαμορφώνοντας τὰ ἰδιωτικὰ αὐτὰ συγκροτήματα σὲ δημόσιες ἐπιχειρήσεις γιατί, σὲ τελικὴ ἀνάλυση, τὸ ἴδιο τὸ Πεντάγωνο δὲν ἀποτελεῖ ἀμελητέα ποσότητα ἀπὸ ἄποψη ἰσχύος.

«Ἔχω τὴν γνώμη ὅτι ἡ ἐθνικοποίηση τῶν ἑταιριῶν παραγωγῆς ὅπλων θὰ ξεκαθάριζε μὲ σωτήριο τρόπο. Θὰ ἔπαυε τότε νὰ μπαίνει τὸ πρόβλημα τῆς κυκλοφορίας τοῦ δημόσιου χρήματος καὶ τῆς χειραγώγησης τῆς κοινῆς γνώμης.

»Ἐξ ἄλλου, εἴμαστε ἀναγκασμένοι νὰ ζοῦμε μὲ δυὸ μεγάλους γραφειοκρατικοὺς κόσμους, τοῦ δημόσιου τομέα καὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέα. Προφανῶς, ἡ γαλλικὴ πολιτικὴ παράδοση, βλέπει μὲ πιὸ ἐχθρικὸ μάτι τὴν ἐξέλιξη αὐτοῦ γραφειοκρατικοῦ κόσμου. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι οἱ κατανγκασμοὶ ποὺ ἀσκοῦνται πάνω στὶς ἀτομικὲς ἐλευθερίες ἀπὸ τὴν γραφειοκρατία εἶναι λιγότερο ἐπιζήμιοι ἀπὸ τὶς καταχρήσεις ποὺ γίνονται ἀπὸ τὸν παλιοῦ τύπου καπιταλισμό. Οἱ ὑπάλληλοι τῶν μεγάλων ἑταιριῶν, ὅπως καὶ οἱ ὑπάλληλοι τοῦ σύγχρονου κράτους, εἶναι βέβαια πολὺ πιὸ εὐτυχισμένοι ἀπὸ τοὺς ὑπήκοους τοῦ αὐταρχισμοῦ καὶ τοῦ δεσποτισμοῦ.

»Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, πρέπει νὰ παραδεχτοῦμε ὅτι ἡ σύγχρονη συνδικαλιστικὴ δομὴ συμφωνεῖ μὲ τὸν τεχνικὸ μηχανισμὸ τῶν μεγάλων ἑταιριῶν. Ἡ συμφωνία αὐτὴ εἶναι μερικὲς φορὲς ὑπερβολική, ἐφ' ὅσον στὶς ΗΠΑ ὅπως καὶ σὲ ὡρισμένες χώρες τῆς Εὐρώπης, ἐκεῖνοι ποὺ διαμαρτύρονται περισσότερο γιὰ τὶς μισθολογικὲς αὐξήσεις δὲν εἶναι οἱ ἐργοδότες ἀλλά, τὸ ἴδιο τὸ κράτος, ἐπειδὴ φοβᾶται τὸν πληθωρισμό, ἢ ἡ κοινὴ γνώμη ἐπειδὴ φοβᾶται μήπως οἱ μισθολογικὲς αὐξήσεις προκαλέσουν μιὰ μεγάλη αὐξήση τοῦ κόστους τῆς ζωῆς.

ΕΡ.: Τὸ πρόβλημα τῶν δικαιμάτων τοῦ ἀνθρώπου βρίσκεται σήμερα στὸ ἐπίκεντρο τῶν συζητήσεων γιὰ τὴ δημοκρατία. Θὰ μποροῦσαμε μάλιστα νὰ ποῦμε γιὰ ἕνα «Νιοὺ Ντήλ» στὸ χῶρο τῆς διεθνοῦς ἠθικῆς. Εἶστε αἰσιόδοξος ὅσον ἀφορᾶ στὴν ἐκστρατεία τοῦ προέδρου Κάρτερ ὑπὲρ τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου; Πιστεύεται ὅτι ἡ τακτικὴ τοῦ Κάρτερ θὰ προκαλέσει μεγαλύτερη διάβρωση στοὺς ὁλοκληρωτισμοὺς ἢ ἀντίθετα, ὅτι ἀποτελεῖ μιὰ περιπετειούλα σὰ πλαίσια τῆς διεθνοῦς ὕφεσης καὶ τῶν οἰκονομικῶν συναλλαγῶν μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσης;

ΑΠ.: Δὲν νομίζω ὅτι πρέπει νὰ κάνω προσωπικὲς διακηρύξεις στὸ θέμα τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου.

Μοῦ φαίνεται ὅτι στὴ διάρκεια τῶν τελευταίων χρόνων ἐκδήλωσα ἀρκετὰ τὴν ἐλευθερία τοῦ λόγου. Πεποίθησή μου παραμένει ὅτι ὁ ἀγώνας γιὰ τὴν ὑπόθεση τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου πρέπει νὰ ἀσκεῖται μὲ προνομιοῦχο τρόπο μέσα στὸ δικό μας πολιτικὸ περίγραμμα. Δὲν νομίζω ὅτι κερδίζουμε μεγάλα πράγματα κάνοντας κηρύγματα στὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση.

Εἶμαι πεισμένος ὅτι τὸ καθεστὼς τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀν-

ΑΘΑΝ. Θ. ΣΑΡΜΑΣ Α.Ε. ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΑΦΙΔΟΣ, ΕΙΣΑΓΩΓΑΙ-ΕΞΑΓΩΓΑΙ, ΠΑΤΡΑΙ

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΧΡ